

Uit den oude doos:

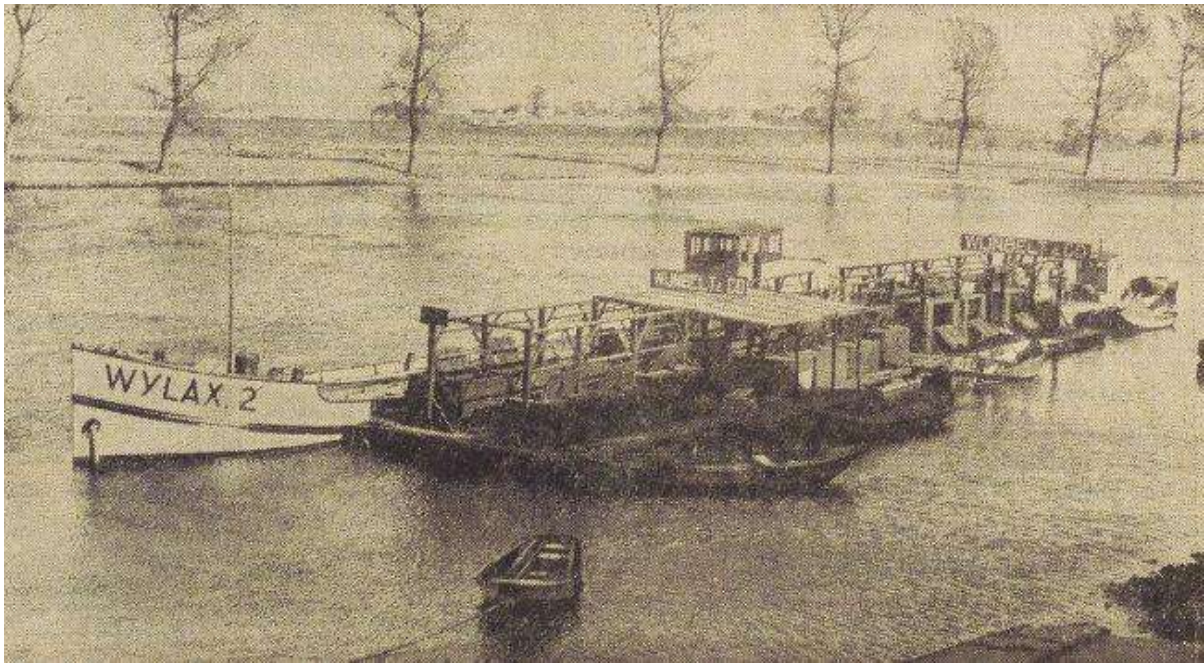
Uit: Het vrije volk, vrijdag 6 november 1959, tekst Bertus Bruins & foto's Jan v/d Hoeven (van de redactie).

BIJ DE LAATSTE WOUDRICHEMSE RIVIERVISSERS: ZALM ZWEMT ALLEEN NOG OP WAPENSCHILD

Op het bakstenen muurtje: voor het Woudrichemse stadhuis zitten drie lachende schoolmeisjes tussen twee barse leeuwen, die elk met de voorpoten een wapenschild overeind houden om te laten zien dat er zalmen op zijn afgebeeld. Die meisjes zullen wel eens zalm uit een blikje hebben geproefd, maar van levende zalm weten ze niets. De laatste Woudrichemse rivier vissers hebben nu al in verscheidene jaren geen zalm meer gevangen. Ze krijgen ook geen steur meer in de zegen, geen elft en geen fint, maar gelukkig nog wel snoek, baars, brasem en voorn en in hun fuiken paling.

In de Maas voor Woudrichem ligt een drijvende bewaarplaats van levende vis, het bunnenschip Wylax 2 dat ruimte heeft voor honderdduizend pond paling.

Drijvende bewaarplaatsen van levende rivierois op de Maas voor Woudrichem. Het witte schip kan honderdduizend pond paling bergen. Daarnaast het 'visvlot' met karen voor pootvis.

Daarnaast een groot 'visvlot' met tientallen karen voor pootvis, die moet worden uitgezet in de wateren van hengelaarsverenigingen. Nu het voor de vissen van poldersloten en weteringen zo'n slechte zomer is geweest, (te lage waterstand, te veel alg, te weinig zuurstof, op vele plaatsen watervervuiling) wordt er veel pootvis besteld. De broodvisser en de sportvisser kijken elkaar wel eens kwaad aan, maar kunnen zij eigenlijk nog buiten elkaar? De man met de hengel heeft de pootvis nodig, die de man met de netten vangt. Mede dank zij de hengelsport kunnen althans nog enkele Woudrichemse rivier vissers het hele jaar door blijven vissen. En vooral Daniël Struik, van wie wordt gezegd dat hij altijd zo fortuinlijk vist met elk soort want: de zegen, het drijfnet, het schutwant en de fuiken, die heeft als vissersman een heel goed bestaan. Hij is niet meer aangewezen op de traditionele Woerkumse vissersschouw met als enige beschutting een zeildoeken huifje, sinds hij voor weinig geld het Volendammer bottertje Neeltje kon kopen.

Daniel Struik.... de vader...

Het vlaggenschip van de Woudrichemse vissersvloot is de verbouwde Volendammer botter Neeltje. Een stevig scheepje met drie bunnen en een gezellige roef. Vader en zoon Struik kunnen er een week mee wegblijven.

Jacob Struik... de zoon.....

De mast ging eraf, er kwam een sterke motor in en Struik bouwde er een roef op met goede slaappleatsen, een kachel en een kookgelegenheid, een gezellig zitje en een radio. De Neeltje heeft drie grote beunen voor vierduizend pond vis.

Met zijn zoon Jakob bevist Struik de Bergsche Maas, de Amer en het Hollandsch Diep en als het zo uitkomt, kan hij een week van huis blijven, weer of geen weer, daar is dat stevige bottertje op berekend. De visserij met de zegen, het drijfnet en de fuiken heeft hij van zijn vader geleerd, de nu tachtigjarige Jakob Struik, maar een nog vrij nieuwe manier, die met het schutwant, heeft hij zich zelf eigen gemaakt. Met dat schutwant, wel achthonderd(!) meter lang en anderhalve meter diep, kun je alleen terecht in water dat aan eb en vloed onderhevig is. Bij vloed gaat de vis oplopen tegen de vlakke kanten langs de rivieroever. Zo'n kant wordt met het lange net afgezet op een opening na, waarvoor de visser een groot fuik zet.

Bij eb moeten de vissen weg, want dan wordt het langs de kant te ondiep. Ze zoeken een uitgang en als je er nu maar voor hebt gezorgd, dat het schutwant geen andere opening vrijlaat dan die van de fuik, zwemt de hele partij de fuik binnen, behalve dan de kleintjes, die door de mazen gaan.

VISSTROPERERS

Met de palingvisserij wil het ook nog wel, al heeft Struik nogal eens last van visstropers, die hem dit jaar zeker tweehonderd pond paling afhandig hebben gemaakt en drie van zijn fuiken hebben vernield.

's Zomers zijn er veel pleziervaarders op de Amer en dan gebeurt het niet zelden, dat deze of gene de fuiken licht om eens te kijken of er al wat in zit. Ze proberen soms wel de fuiken weer netjes uit te zetten, maar dat is niet ieders werk. Als de visser komt, ligt de hele boel te drijven en is de paling verheugd vertrokken.

Dit vervelende gedoe ergert vooral ook grootvader Struik, al vist hij zelf niet meer. Hij vraagt ons, duidelijk in de krant te zetten, dat de laatste Woudrichemse riviervissers niet moeten worden gehinderd door de mensen van jachtjes en de motorboten, om van de beroepstropers uit Drimmelen of daaromtrent maar te zwijgen. De oude heer Struik, die binnen de stadswallen in een bekrompen vissershuisje is geboren (1879), woont nu met zijn vrouw zeer tot zijn genoegen in een gerieflijke bejaardenwoning buiten de wallen. Hij leeft mee met de visserij van zijn zoon en zijn kleinzoon en helpt hen door fuiken te knopen, vroeger van katoen en nu van nylon; 't gaat hem zo handig af, dat het een lust is om te zien. 'Op m'n tiende jaar werd ik door vader, die zelf ook visser was, van de armoe in de schouw gedouwd', vertelt hij.

Jakob Struik de grootvader

'Zestig jaar achtereen heb ik gevist. 'We maakten dagen van des morgens drie of vier uur tot 's avonds op het water, dan lagen we met vier man dicht tegen elkaar aan onder de huik'.

'Vroeger zat hier bar veel zalm'. 'We voeren met meer dan twintig boten tegelijk uit'. 'In 1892 vingten we op een dag tachtig zalmen van door elkaar twintig pond en vijfduizend elften'. 'Als de vissers na zo'n vangst gingen afrekenen, brak de tafel bekant van het geld en toch verdienden ze per man niet meer dan gemiddeld zeven of acht gulden in de week'. 'De visserij was hier zwaar overbevolkt'.

Vissersschouw van het oude type met als enige beschutting een zeildoeken huifje, maar nu toch wel met een aanhangmotor.

'Wie binnen de poort woonde, mocht zonder vergunning vissen in de Woudrichemse wateren: op de Maas tot Poederoyen en op de Waal tot Brakel en fort Vuren'. 'Dat was poortersrecht, ingesteld door Jacoba van Beieren'. 'Het leven was zwaar en omdat een arbeider toch ook niks verdiende, wou iedereen vissen, ook omdat het een vrij leven was'.

‘Wat wil je?’ ‘Haast iedereen was arm’. ‘De bovenmeester had een tientje in de week, hij liep met lappen in zijn broek en de sluismeester kreeg negen gulden’.

‘Zestig jaar gevist en haast altijd armoe beleefd, ook in de jaren toen de zalmen bij duizenden uit zee de riviermonden binnenkwamen om naar de paaiplaatsen van de Boven-Rijn en de Moezel te trekken’. ‘De tijd dat er steuren werden gevangen van driehonderd tot vierhonderd pond, soms met vijftig tot zestig pond kuit (kaviaar)’.

‘De jaren van de elften, prachtige en smakelijke vissen met olijfgroene rug, zilveren onderkant en oranje kieuwdeksels, en van de grote scholen finten, die talrijk bleven tot 1938, toen er in de Nederlandse rivieren nog meer dan een miljoen van werden gevangen’. ‘Ze blijven weg al die trekvissen, omdat vooral het water van de Rijn en van de Moezel zo door de industrie wordt vervuild, dat de paaiplaatsen onbereikbaar zijn’. ‘t Was in de laatste jaren voor de oorlog al mis met de zalm’.

‘In het vierde en vijfde oorlogsjaar kwam er een tijdelijke opleving in de zalmvisserij’. ‘De Duitse industrie die haar afvalwater op de rivieren loosde, was door de bombardementen goeddeels uitgeschakeld...’

Daniël Struik, de fortuinlijke visser van de „Neeltje“, droomt nog wel eens van de terugkeer van de zalmen. ‘Er is nog zalm genoeg in zee’, zegt hij. ‘Als er eindelijk goede installaties komen om het water van de fabrieken en de riolen te zuiveren, zoeken de zalmen hun oude paaiplaatsen weer op, zoals ze het in de bezettingstijd deden’.

Het zal helaas nog wel even duren met die zuivering. Laten we hopen, dat althans de palingen, de snoeken, de brasems, de blikjes en de voorns het in onze rivieren zullen uithouden. Dan kunnen de laatste Woudrichemse vissers blijven varen en vissen tegen een betere beloning dan hun vaders en grootvaders kregen in de tijden van de kostelijke trekvis.